نامه علمی

# نتایج ارزشیابی‌های دانشجویی: آیا دیدگاه استاد اهمیت دارد؟

عبدالحسین شکورنیا*

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ فروردین ۱۳۹۱؛ ۱۲(۱): ۳۳ تا ۳۵

## مقدمه

یکی از اهداف ارزشیابی استاد در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، ارائه بازخورد مناسب برای اعضای هیأت‌علمی است تا زمینه مناسب برای اصلاح روش‌های تدریس و بهبود کیفیت آموزش فراهم گردد(۱). با توجه به گسترش سریع ارزشیابی‌های دانشجویی در دو دهه اخیر و استفاده وسیع از نتایج آن در مراکز دانشگاهی، پژوهشگران تلاش کرده‌اند با انجام تحقیقاتی در ارتباط با جنبه‌های مختلف ارزشیابی‌های دانشجویی و بررسی نقش عوامل زمینه‌ای از قبیل رتبه علمی، سابقه، سن و جنس اساتید کیفیت اجرای این فرایند را ارتقا دهند(۲). اما علی‌رغم انجام مطالعات متعدد در ابعاد مختلف ارزشیابی‌های دانشجویی، در ارتباط با دیدگاه و نگرش اساتید که بدون حمایت و همکاری آنان ارزشیابی‌های دانشجویی ثمربخش نخواهد بود، تحقیقات بسیار کمی صورت گرفته است(۳). و هیچ یک از این تحقیقات نتوانسته است توضیح دهد که چرا برخی از اساتید با ارزشیابی‌های دانشجویی موافق و بعضی دیگر مخالفند. برخی از محققین بیان داشته‌اند اساتیدی که نمره بالایی از دانشجویان دریافت نموده‌اند احساس مثبتی نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی دارند(٤). فرانکلین و تیل (Franklin & Theall) در مطالعه‌ای در دانشگاه بوستون با بررسی اطلاعات و دیدگاه اساتید در باره ارزشیابی‌های دانشجویی و همچنین عملکرد آموزشی اساتید دریافتند که نگرش مثبت نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی با عملکرد بهتر همبستگی دارد(٥).

با توجه به اهمیت نگرش اساتید نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی در اخذ بازخورد لازم جهت بهبود کیفیت تدریس، مطالعه حاضر بر اساس سؤالات زیر طراحی و انجام گرفته است: آیا نمره ارزشیابی اساتیدی که نگرش مثبت یا منفی نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی دارند متفاوت است؟ آیا بین نمره ارزشیابی اساتید با نگرش مثبت و منفی نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی همبستگی وجود دارد؟

این مطالعه توصیفی با هدف بررسی نمرات ارزشیابی اساتید با نگرش مثبت و منفی نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی در دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز در سال ۱۳۸۹ انجام گرفته است. جامعه مورد بررسی کلیه اعضای هیأت‌علمی غیربالینی به تعداد ۲۰۷ نفر بودند که هر ساله یک نوبت از طریق پرسشنامه مورد ارزشیابی قرار می‌گرفتند. برای گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه نظرسنجی از اساتید در باره ارزشیابی‌های دانشجویی و ارزشیابی استاد توسط دانشجویان استفاده شد. پرسشنامه اول که به منظور بررسی نظرات اساتید به کار گرفته شد با ۲۵ سؤال بر مبنای مقیاس ٥ درجه‌ای لیکرت از کاملاً موافقم (نمره ٥) تا کاملاً مخالفم (نمره ۱) تنظیم شده بود. روایی پرسشنامه با مراجعه

* **نویسنده مسؤول:** عبدالحسین شکورنیا (مربی)، گروه ایمونولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز، اهواز، ایران. shakurnia@yahoo.com

تاریخ دریافت نوشته: ۹۰/۱۲/۱۵، تاریخ اصلاح: ۹۰/۱۲/۱۵، تاریخ پذیرش: ۹۰/۱۲/۱۵



[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-21 ]

به کارشناسان آموزش پزشکی مورد تأیید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از آزمون ضریب آلفای کرونباخ مشخص گردید(α=۰/۸۲). پرسشنامه دوم، پرسشنامه ارزشیابی استاد توسط دانشجویان مشتمل بر ۱۵ سؤال پنج گزینه‌ای از بسیار ضعیف تا عالی با مقیاس نمره‌گذاری یک تا پنج بود که توسط دفتر ارزشیابی دانشگاه در جلسات پایانی ترم توسط دانشجویان تکمیل شده و پس از جمع‌بندی، میانگین کل سؤالات پرسشنامه به صورت یک نمره به عنوان امتیاز ارزشیابی استاد توسط دانشجویان ثبت می‌گردید. بر اساس نتایج حاصل از پرسشنامه نظرسنجی اساتید نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی، اساتید به دو گروه تقسیم شدند. گروه اول اساتیدی که نمره نگرش آنان نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی مساوی یا بالاتر از ٤ بود، به عنوان گروه موافق و گروه دوم اساتیدی که نمره نگرش سنجی آنان نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی مساوی یا پایین‌تر۳ بود به عنوان گروه مخالف در نظر گرفته شدند. سپس میانگین و انحراف معیار نمرات ارزشیابی اساتید در دو گروه موافق و مخالف تعیین و مورد بررسی قرار گرفت.

میانگین کلی نمره ارزشیابی اساتید موافق نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی ۰/۳۵±٤/۱۹ و میانگین کلی نمره ارزشیابی اساتید مخالف ۰/۳۸±۳/۸۷ بود(p=۰/۰۰۱). همبستگی بین نمرات ارزشیابی اساتید و نگرش آنان نسبت به اهداف ارزشیابی‌های دانشجویی نیز از نظر آماری معنادار بود(r=۰/۳۸).

نتایج مطالعه نشان داد که اساتید موافق با ارزشیابی‌های دانشجویی در مقایسه با اساتید مخالف، نمره ارزشیابی بالاتری از دانشجویان خودشان دریافت نموده‌اند. این یافته با نتایج مطالعات دیگر همخوانی دارد(٦،٤و۷). احتمالاً شیوه تدریس اساتید با نگرش مثبت نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی بهتر و مناسب‌تر بوده است. روش تدریس مناسب و مؤثر علت اصلی احساس خوب و نگرش مثبت آنان نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی و در نتیجه دریافت نمره بالا از دانشجویان بوده است. این دسته از اساتید به خاطر نگرش مثبت خود بازخورد ناشی از نتایج این ارزشیابی‌ها را جدی گرفته و به خواسته‌های دانشجویان پاسخ مثبت داده و با ایجاد تغییرات مناسب در روش تدریس خود رضایت دانشجویان را به خود جلب نموده‌اند. پژوهشگران معتقدند این دسته از اساتید به خاطر کسب نمرات بالا و نسبتاً مطلوب از دانشجویان، به ارزشیابی‌های دانشجویی خوش بین بوده و انگیزه بیشتری برای پذیرش و به کارگیری نتایج این ارزشیابی‌ها در اصلاح روش تدریس خود دارند(۸و۹).

یافته‌های این مطالعه همچنین بر همبستگی معنادار بین نمرات ارزشیابی اساتید و دیدگاه آنان نسبت به ارزشیابی‌های دانشجویی اشاره دارد. اساتیدی که نمره ارزشیابی بالاتری از دانشجویان دریافت کرده‌اند مخالفت کمتری با ارزشیابی‌های دانشجویی دارند و بر عکس اساتیدی که نمره ارزشیابی کمتری دریافت کرده‌اند مخالفت بیشتری با این ارزشیابی‌ها دارند. به عبارتی می‌توان گفت موافقت و مخالفت اساتید با ارزشیابی‌های دانشجویی با میزان رضایت دانشجویان از عملکرد آموزشی آنان همبسته است.

به نظر می‌رسد رفع مشکلات ارزشیابی‌های دانشجویی و جلب رضایت و اعتماد اساتید می‌تواند گام مؤثری در استفاده بهینه از نتایج این گونه ارزشیابی‌ها در ارتقای کیفیت تدریس و آموزش اساتید در برداشته باشد.

## منابع

1. Ghahramani M, Arefi M, Jamshidi L. [Study the Effect of Student Evaluation on Faculty Members' Educational Performance between 2000-01 to 2005-06]. Research and Planning in Higher Education. 2008; 14(2): 1-26. [Persian]
2. Birnbaum, MH. A survey of faculty opinions concerning student evaluations of teaching. California State University, Fullerton. [Cited 2012 Feb 28]. Available from:



[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-21 ]

http://psych.fullerton.edu/mbirnbaum/faculty3.htm
3. Wachtel HK. Student evaluation of college teaching effectiveness: A brief review. Assessment & Evaluation in Higher Education.1998; 23(2): 191-211.
4. Chang TS. Results of student ratings: Dose faculty attitude matter?. Graduate Institute of Compulsory Education. National Hualien Teachers College Hualien. [Cited 2012 Feb 28]. Available from: http://140.122.69.160/bulletin/3502/3502pdf/p183-200-%E5%BC%B5%E5%BE%B7%E5%8B%9D.pdf
5. Franklin J, Theall M. Who reads ratings: knowledge, attitude, and practice of users of student ratings of instruction. American Educational Research Association. 1989. [Cited 2012 Feb 28]. Available from: http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED306241.pdf
6. Nasser F, Fresko B. Faculty views of student evaluation of college teaching. Assessment & Evaluation in High Education. 2002; 27(2):187-98.
7. Beran TN, Rokosh, JL. Instructors' perspectives on the utility of student ratings of instruction. Instructional Science: An International Journal of the Learning Sciences. 2009; 37(2): 171-84.
8. Armstrong JS. Are student ratings of instruction useful?. American Psychologist.1998; 53(11): 1223-4.
10. Yao Y, Grady ML. How do faculty make formative use of student evaluation feedback? A multiple case study. Journal of Personnel Evaluation in Education. 2005; 18(2): 107-26 .

[ Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-21 ]